

Türkiye ve Dünyada Çok Kültürlü Ortamlarda Erken Çocukluk Eğitimi ile İlgili Yapılan Çalışmaların Tematik Olarak İncelenmesi

Thematic Analysis of Studies on Early Childhood Education in Multicultural Settings in Turkey and the World

Şirin Yılmaz¹

¹Sorumlu Yazar, Doçent Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi ABD, Sakarya, Türkiye. sirinyilmaz87@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-0238-8550>). İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitimi Doktora Öğrencisi, İstanbul, Türkiye.

Geliş Tarihi: 06.02.2025

Kabul Tarihi: 07.12.2025

ÖZ

Bu araştırmanın amacı 1982-2023 yılları arasında Türkiye’de ve dünyada çok kültürlü ortamlarda erken çocukluk eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların tematik olarak incelenmesi ve bu çalışmalardaki genel yönelimleri nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile tablolardan faydalanarak sunmaktır. Alanyazın taraması sonucunda 44 çalışma (14 ulusal, 30 uluslararası; 2 doktora, 4 yüksek lisans tezi, 38 makale) belirlenen kriterlere göre araştırmaya dahil edilerek analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, 2000li yılların başlarından itibaren erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük ile ilgili çalışmaların artış gösterdiği, bu çalışmaların gerek yöntem gerek veri toplama ve analiz tekniklerinde çeşitliliklerin arttığı sonucuna varılmıştır. Bu sonucun gerekçeleri arasında erken çocukluk eğitiminde ülkemiz ve dünya genelinde çok kültürlü yapının giderek yaygınlaşması, savaşlar, iklim krizleri, daha iyi bir yaşam, eğitim ve ekonomik koşullara ulaşma istekleri sayılabilir.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk eğitimi, çok kültürlü eğitim, tematik analiz, doküman analizi.

ABSTRACT

Abstract: The aim of this research is to thematically examine the studies on early childhood education in multicultural environments in Turkey and the world between 1982 and 2023 and to present the general trends in these studies by using document analysis which is one of the qualitative methods and tables. As a result of the literature review, 44 studies (14 national, 30 international; 2 doctoral theses, 4 master's theses, 38 articles) were included in the research and analyzed. According to the findings, it was concluded that studies on multiculturalism in early childhood education have increased since the early 2000s, and the diversity of these studies has increased in both methods and data collection and analysis techniques. The reasons for this result include the increasing prevalence of multicultural structure in early childhood education in our country and around the world, wars, climate crises, and the desire to achieve a better life, education and economic conditions.

Keywords: Early childhood education, multicultural education, thematic analysis, document analysis.

GİRİŞ

Son yıllarda eğitim araştırmalarında çok kültürlü eğitime (multicultural education) yönelik pek çok araştırmanın yapıldığını, bu kavramın öneminin giderek arttığını görmekteyiz. Göç, ekonomik koşullar, savaşlar, daha fazla istihdam olanakları vb. kültürün yayılması ve çok

kültürlü bir yapının oluşmasına yol açmaktadır. Sonuç olarak da ülkelerin eğitim ile ilgili çalışmalarını, politikalarını düzenlerken bu çalışmalarında çok kültürlülüğe de yer vermeye başladıkları göze çarpmaktadır. Kültür, toplumlardan beklenen davranışları belirleyen, toplumsal rolleri yapılandıran, düzenlenen davranışlar, duygular ve görüşlerin tamamı olarak tanımlanabilir (Duverger, 2004). Türk Dil Kurumu (TDK) ise kültürü bir milletin yüzyıllar boyunca oluşturduğu yaşam biçimlerinin kodlarını içine alan; nesilden nesile aktarılan ilgi, algı, tutum ve davranışlarını içeren maddi ve manevi değerlerinin tümü olarak tanımlamaktadır. Tanımlardan anlaşılacağı üzere her bir toplumun kendine özgü ortak geçmişi, kültürü, bölge, ekonomik uğraşı ve sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılıkları ve uyum içinde sürdürdükleri bir yapıları vardır. Çok kültürlük ise din, dil, cinsiyet, yaş, ırk, sınıf, eğitim, engelli olma ve diğer kültürel durumların farkına varılma durumudur (American Psychological Association [APA], 2002). Bu tanımdan yola çıkarak çok kültürlü eğitim, eğitimde reform hareketi, bir süreçtir. Farklı ırklardan, tarihsel kökenden, sosyal grup ve etnik yapılardan gelen öğrencilere yönelik eşit eğitim fırsatlarının sunulmaya çalışıldığı, kapsayıcı ve buna yönelik olarak da okulun bütün olanaklarının, ikliminin değiştirilmeye çalışılması, yeniden oluşturulmaya çalışılması hedeflenir (Banks, vd. 2001; Kymlicka, 2012). Bir başka tanımda çok kültürlü eğitim, okullarda eşitliği ve çeşitliliği sağlamak için gerçekleştirilen etkili bir oluşumdur. Böyle bir eğitimde çeşitli gruplarla etkileşimler, işbirlikleri, diyaloglar kurmak amaçlanır (Bohn & Sleeter, 2000). Çok kültürlü eğitim toplumsal bir süreçtir (Coşkun, 2006). Tüm bunlarla birlikte çok kültürlü eğitim yalnızca farklı sosyal sınıflara, dinlere, etnik gruplara ait bireylere değil bununla birlikte farklı zekaya, cinsiyete, üstün yeteneklere sahip olan bireyleri de içermektedir (Banks, 1993, 2002; Herring & White, 1995). Çok kültürlü eğitime yönelik tanımlar bütüncül olarak ele alındığında eğitimde fırsat eşitliği, kültürel farklılıkları hoş karşılayan, insan haklarına saygı duyan, kültürel çeşitliliği yansıtan öğrenme-öğretmen alanları düzenleyen, çeşitli bakışlarını ve görüşleri detaylı şekilde ele alan ortak katılımcılar ile sürdürülen eğitim olarak tanımlanabilir (Cırık, 2008).

Çok kültürlü eğitimde eğitim ve öğretim sürecinin, yönetiminin, rehberliğinin, program geliştirme sürecinin, performans değerlendirmesinin ve okul ikliminin oluşturulmasının eğitim bilimciler tarafından önemi kabul edilmiş olmakla birlikte eğitimin tüm boyutlarının birbiri ile uyum içerisinde ve aktif olarak çalışmaları gerektiği vurgulanmaktadır (Gay, 1994; York, 2016). Bazı ülkelerin çok kültürlü yapıya sahip olması nedeniyle farklı eğitim kurumları ve seviyelerinde çok kültürlü eğitim ile uyumlu ders içerikleri yer almaktadır. Örnek vermek gerekirse Amerika'daki "Öğretmen Eğitiminin Denkliği" kurulu, öğretmen yetiştirme programlarına çok kültürlü eğitimin entegre edilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu durumdan dolayı kimi üniversiteler, öğrencilerinin çok kültürlü eğitim içerikli dersler almaları gerektiğini ifade etmektedirler (Diaz, 1994; Rattansi, 2011).

Erken çocuklukta eğitim programlarına çok kültürlü eğitimin entegre edilmesi, sürece aile katılımlarının sağlanması çocuklara etnik köken, ırk ve kültürel özelliklere yönelik olumlu bakışlar kazandırma noktasında önemli bir boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar erken çocukluk döneminde edinilen deneyimlerin, çocukların kültürel anlayışlarını yapılandırmalarında oldukça olumlu sonuçlar elde edildiğini vurgulamaktadır (Demircan, 2018; Polat & Kılıç, 2013). Çocuklar yaşamlarının ilk üç yılında grupların kültürel farklılıkları, ırksal kimlikler ve özelliklerine yönelik anlayışlarını geliştirmeye başlarlar (Banks, 1993, 2002). Bu anlayışların yapılanmasında öncelikle aileler ve öğretmenler ön plana çıkmaktadır (York, 2016). Çocukların çok kültürlülük algıları, ailelerin çocuklarla kurdukları etkileşimler ve öğrenme-öğretme ortamlarının özellikleriyle gelişim gösterebilmektedir (Swick, Boutte, & Scoy, 1994; Rattansi, 2011). Bununla birlikte çok kültürlü eğitimin ilgili eğitim programında verimli bir eğitimin kimler tarafından nasıl ve zaman verileceği günümüzde giderek önem kazanmaktadır (Demirçelik, 2020; Kaçar, 2023).

Çok kültürlü eğitimle ilgili yapılan çalışmalar ele alındığında öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, üniversite öğrencilerinin çok kültürlü eğitime yönelik yeterliklerinin hedeflenen

seviyede olmadığı sonucuna varılmaktadır. Bu durumun gerekçesi ise öğretmen ve okul yöneticilerinin, çok kültürlü eğitime yönelik ön yargılarının olduğu veya bu yaklaşımı içeren uygulamaları öğrenme-öğretme süreçlerine entegre etmek istemedikleri ileri sürülmektedir. McCray, Wright & Beachum (2004), okul yöneticilerinin çok kültürlü eğitime yönelik algılarını araştırdıkları çalışmalarında algıların, okullarının nüfuslarına göre farklılık gösterdiği, özellikle merkeze bağlı olmayan ve sosyo-ekonomik düzeyi belirli bir düzeyin altında olan bölgelerdeki yöneticilerin, çok kültürlü eğitime yönelik algılarının olumsuz olduğu sonucunu paylaşmışlardır. Pickert & Chock (1997), öğretmen yetiştiricilerinin, kültür kavramını, çok kültürlü eğitim çerçevesinde nasıl değerlendirdiklerini incelemişler ve elde ettikleri bulgulara göre öğretmen yetiştiricilerinin, kültürün, belirli bir gruba ait olmakla sınırlandığını, kültürler arasındaki uyumsuzlukların kaçınılmaz olduğunu düşündüklerini, kültürlerin farklılıklarından başka ortak noktalarının vurgulanmasının gruplar arasındaki çatışmaları indirgeyeceğini vurguladıklarını ifade etmişlerdir. Herron vd. (1995), öğretmenlerin çok kültürlü eğitim yaklaşımlarına yönelik algılarını araştırmışlardır. Diğer çalışmaların bulgularının tersine bu araştırmada, özellikle sınıf öğretmenlerinin, çok kültürlü eğitim yaklaşımını uygulama süreçlerine entegre etmelerinde diğer branş öğretmenlerine göre daha istekli oldukları sonucuna varılmış ve araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının, çok kültürlü eğitimin faydalı, ihtiyaç duyulan bir yaklaşım olduğu yönünde görüş bildirdiklerini ifade etmişlerdir. Bekerman (2004), İsrail’de aynı okulda öğrenim gören Musevi ve Filistinli öğrencilerde çok kültürlü eğitimin etkileri incelemiştir. Elde ettiği bulgularda, ailelerin çocukların birbirlerini daha iyi tanıyabilmeleri, değerlerine saygı göstermeleri, ileriki yaşamlarında barış içerisinde yaşayabilmeleri adına çocuklarını bu okullara gönderdiklerini, çocuklarının akademik anlamda daha başarılı olduklarını paylaşmıştır. Bununla birlikte ailelerin, çok kültürlü eğitim uygulamalarına entegre edilerek okul-aile işbirliklerine katılımlarını devam ettirdikleri sonucuna varılmıştır. Berthelsen ve Karupiah (2011) çalışmalarında erken çocukluk dönemi öğretmenlerinin çocuklarda hoşgörü ve anlayış gelişimlerinin sağlanması için anaokullarında çok kültürlü eğitimin olması gerekliliğini savunurken uygulama süreçlerinde zorluklarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Hong (2017) ise çalışmasında erken çocukluk dönemi öğretmenlerinin karşılaştıkları zorluklar olarak özellikle bilgi eksikliği, yeterli destek mekanizmasının olmaması ve zaman yetersizlikleri gibi durumları tespit ederek sıralamıştır. Çok kültürlülük ile ilgili alanyazında farklı ülkelerin uygulamalarının karşılaştırıldığı çalışmalar da yer almaktadır. Örneğin, Kaçar (2023) çalışmasında Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Finlandiya ve Türkiye örneklerinde çok kültürlü eğitim uygulamalarını aile katılımı, paydaşlarla işbirliği, iletişim, dil müdahaleleri, öğretim programının içeriği gibi başlıklar çerçevesinde; Güler (2022) Hollanda, Çin, Finlandiya ve Türkiye’de ilkökul İngilizce eğitim programları çok kültürlük bağlamında incelemiştir. Işıkcı Başkaya vd. (2020) çalışmalarında erken çocukluk dönemi öğretmenlerinin çokkültürlülüğe dair bakış açıları ve uygulamalarını incelemişler, çalışma sonunda erken çocukluk eğitimi öğretmenlerinin çok kültürlük kapsamlı etkinlikler ve farklı uygulamalara yer verdikleri ve çokkültürlülük bakış açıları çok-kültürlü faaliyetlerin uygulanmasını desteklediklerini belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmalar bütüncül olarak değerlendirildiğinde öğretmen adayları, öğretmenler, okul yöneticilerinin çok kültürlü eğitime yönelik bilgi ve kavrayışlarının yeterli olmadığı ileri sürülebilir. Bu gerekçeyle çok kültürlü eğitim ile ilgili, öncelikle öğretmen yetiştirme programlarında yer verilmesi, görevlerine devam etmekte olan öğretmen ve okul yöneticilerine yönelik hizmet içi eğitimlerle gerekli anlayışların sağlanmasına dair çalışmaların araştırmacılar tarafından ele alınması ve artırılması önem teşkil etmektedir. Bununla birlikte bir diğer çözüm yolu olarak ailelerin çok kültürlü eğitim çalışmalarına dahil edilmesi, farklı kültür, etnik kökenlere sahip ailelerin eğitim sürecine katılım göstermeleri ve okul-aile diyaloglarının artırılabilmesi hususu araştırmacılarca dikkate alınarak uygulamaya geçilmesi gerektiği düşünülmektedir. Aynı zamanda yapılan araştırmaların incelenmesi sonucunda çok kültürlü eğitim ile ilgili yapılan çalışmalar taranarak yapılan araştırmalardaki eğitimlerin yıllara göre

değişiminin, konunun nasıl ve hangi yöntemlere ele alınmasının da ortaya konulması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışma 1982-2023 yılları arasında çok kültürlü eğitim ile ilgili yapılan ulusal ve uluslararası çalışmaları inceleyerek çalışmalardaki eğilimleri tematik analiz metoduyla belirlemek ve tanımlanan zaman dilimlerinde güncel durumları ortaya koymak hedefiyle gerçekleştirilmiştir. Bu analiz türü, temaları betimleyerek analiz etme ve raporlamak amacıyla kullanılır; bir konu ile ilgili yapılan araştırmalar betimsel ve içeriksel biçimde ele alınarak, araştırmaların yönelimlerinin ve elde ettikleri sonuçların belirlenmesi esasına dayanır (Çalık & Sözbilir, 2014). Bu analiz ile; elde edilen verilerden temalar yapılandırılır, bu veriler eleştirel olarak sentezlenir ve açıklanır (Au, 2007). Tematik analiz, bu yönüyle araştırma yapılan konulara yönelik genel bir çıkarımda bulunma ve alan yazındaki ilgili kaynaklara erişim fırsatı tanır (Ültay & Çalık, 2012). İlgili alan yazın incelendiğinde çok kültürlü eğitime yönelik ulusal ve uluslararası araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmada ise bu araştırmaların tematik analizi ile 1982-2023 yılları arasında belirlenen yıl aralıklarında çok kültürlü eğitim ile ilgili çalışmalardaki yönelimleri ortaya çıkartmak amaçlanmıştır.

1.1. Araştırmanın Önemi

Çok kültürlülük ve okul öncesi/erken çocukluk eğitimi ile ilgili Türkiye’de ve dünyada gerçekleştirilen çalışmalar (makale ve lisansüstü tezler) ele alındığında araştırmaların farklı yıllarda, farklı katılımcı grupları ile farklı metotlar aracılığıyla yürütüldüğünü gözlemlemek beklenen olası sonuçlar arasında yer almaktadır. Erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük ile ilgili alan yazın incelendiğinde bu konuya yönelik genel yönelimleri; araştırmalarda en çok tercih edilen çalışma konusu, örneklem grubu, araştırma deseni, veri toplama aracı vb. olguları ortaya koyan çalışmayla karşılaşılacaktır.

Ayrıca dünyanın ve ülkemizin giderek çok kültürlü bir yapıya dönüşmesi ve farklı kültürlerin gerek sınır içi gerek sınır dışı ortamlarda entegre olması, hastalıklar, savaş, iş istihdamlarından kaynaklı zorunlu göçler eğitim ortamlarının çok kültürlü yapıya dönüşmesine olanak sağlaması, belirli aralıklarla revize edilen öğretim programları ve uygulamaları teknolojinin ilerlemesi ve yenilikçi öğrenme mekanlarının eğitimin vazgeçilmez bir unsuruna dönüşmesi, uygulama aşamaları; hem ulusal hem de global bağlamda eğitimde meydana gelen felsefi değişimleri ve 21. yüzyıl birey özelliklerinin esas alındığı öğretim yaklaşımları ve öğrenme süreçlerine yansımaları; göç ve siyasi sığınmacı ailelerin çocukları ve bu çocukların eğitim durumları gibi konular oldukça önem teşkil eden başlıklar olarak düşünüldüğünde, değişen zamanla çok kültürlü eğitim konusuna yönelik çalışmaların araştırılması ve paylaşılması, değişimlerin sunulması önem teşkil etmektedir.

Elde edilen sonuçlar ile erken çocukluk eğitimi özelinde çok kültürlü sınıflardaki yaklaşımlara yönelik ulusal makale ve tez çalışmalarındaki genel eğilimler belirlenecek, araştırmacılara ilgili konuya yönelik elde edilen sonuçlar sunulacaktır. Bununla birlikte gelecekte erken çocukluk ve çok kültürlü eğitime yönelik yapılacak gelecek araştırmalara da genel bir değerlendirme raporlanmış olacaktır.

1.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Çok kültürlülük ve erken çocukluk eğitimi alanlarına yönelik makale ve lisansüstü tezlerdeki genel yönelimleri belirlemek ve yıllara göre popüler konuları belirlemek amacıyla Google Akademik, Proquest, Web of Science, ERIC (Education Resources Information Center) ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanları belirli aralıklarda taranmıştır.

2. İlgili literatür taranmadan önce araştırmanın amacı doğrultusunda anahtar kelimeler belirlenmiş, bu kaynaklara erişim için veri tabanlarında anahtar kelimeler ile ilgili tezler, dergiler taranmıştır. Ulaşılan çalışmalar ön kontrolden geçirilmiş, belirlenen aralıklarla tarama işlemine sürdürülmüştür.

3. Çalışmada ulaşılan en eski yayın 1982, en güncel çalışma 2023 yıllarına aittir.

4. Elde edilen çalışmalar detaylı şekilde incelenmiş, araştırma için yeterince veri sağlamayan çalışmalar araştırma kapsamına dahil edilmemiştir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Yapılan araştırmanın amacı 1982-2023 yılları arasında Türkiye’de ve dünyada çok kültürlü ortamlarda erken çocukluk eğitimi ile ilgili çalışmaların tematik olarak incelenmesi ve bu çalışmalardaki genel eğilimlerin ortaya çıkarılmasıdır. Araştırma kapsamında analiz edilen çalışmalarda, çalışmaların türü, araştırma türü ve deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri analizindeki yönelimleri tespit etmek hedeflenmiştir. Bu doğrultuda araştırma soruları aşağıdaki sıralanmıştır:

1. Türkiye’de ve dünyada çok kültürlü ortamlarda erken çocukluk eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların araştırma türlerinin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Türkiye’de ve dünyada çok kültürlü ortamlarda erken çocukluk eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların araştırma desenlerinin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Türkiye’de ve dünyada çok kültürlü ortamlarda erken çocukluk eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların örneklem gruplarının yıllara göre dağılımı nasıldır?
4. Türkiye’de ve dünyada çok kültürlü ortamlarda erken çocukluk eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların veri toplama araçlarının yıllara göre dağılımı nasıldır?
5. Türkiye’de ve dünyada çok kültürlü ortamlarda erken çocukluk eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların veri analiz türlerinin yıllara göre dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi ile gerçekleştirilerek, veri analizinde tematik analizden faydalanılmıştır. Çalışmada nitel araştırma kapsamında tematik analizden faydalanılmıştır. Tematik analiz ile, toplanan veriler mikro boyutlarda düzenlenir ve detaylı tanımlamalara ulaşma sağlanır (Braun & Clarke, 2019). İlgili konuya yönelik çalışmalar betimsel ve içeriksel olarak ele alınır, çalışmaların içerdiği eğilimler ve elde ettikleri sonuçlar tespit edilerek okuyuculara rapor edilir (Çalık & Sözbilir, 2014). Tematik analizde elde edilen bulgular ilgili temalar oluşturulduktan sonra detaylıca incelenerek analiz edilir (Au, 2007). Bu çalışmada kullanılan trend analizi metodu, tanımlanan zaman aralıklarında bir değişkenin zaman içerisindeki değişimini ele alan yöntemdir. Tanımlanan zaman aralıklarında araştırılan olgunun eğilimindeki artış, azalış veya sabit kalması ortaya çıkartılır (Üçler, 2020). Böylelikle bilimin betimleme amacına gerçekleştirilmekte, sonraki çalışmalara ışık göstererek fikir üretmeye destek sağlanır.

2.2. Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde doküman analizinden faydalanılmıştır. Doküman analizi, araştırmanın amacı doğrultusunda toplanan verilerin/dokümanların incelenmesi ile gerçekleştirilir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Çok kültürlülük ve okul öncesi eğitimi konularında yapılan çalışmaların detaylı şekilde incelenmesi ve yorumlanması amacıyla doküman analizi kullanılmıştır. Bu doğrultuda alan yazında Türkiye’de ve dünyada çok kültürlülük ve okul öncesi eğitimi ile ilgili çalışmalar taranmıştır. Yapılan alan yazın taraması ile ulaşılan makale ve lisansüstü tezler çalışmanın türü, araştırma türü ve deseni, örneklem, veri toplama aracı ve veri analizi türlerine göre ele alınmıştır.

2.3. İlgili Çalışmaların Toplanması

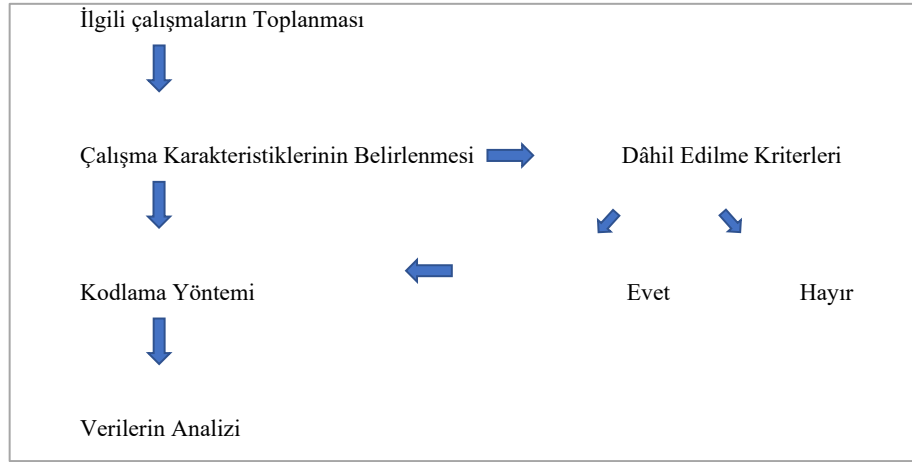
Yapılan çalışmada ilk olarak çok kültürlü eğitime yönelik Türkiye’de ve dünyada yayınlanan makale ve lisansüstü tezlerine ulaşmak hedeflenmiştir. İlgili lanyazın taraması Ekim 2023 tarihinde başlanmış, belirli zaman aralıkları ile periyodik olarak taramaya devam edilmiş, Aralık 2023 tarihinde son verilmiştir. Bu hedef çerçevesinde; konuya yönelik çalışmalara ulaşmak için

alanyazın taramasına başlamadan önce anahtar kelimeler tanımlanmıştır. İlgili alanyazın tarama sürecinde lisansüstü tezler için YÖK Ulusal Tez Merkezi, Proquest, makaleler için Google Akademik, Web of Science, ve ERIC (Education Resources Information Center) veri tabanlarından faydalanılmıştır. Tarama aşamasında ‘çok kültürlü eğitim, ‘okul öncesi eğitimi’, ‘erken çocukluk eğitimi’ ‘okulöncesinde çok kültürlülük’ ‘erken çocuklukta çok kültürlülük’ anahtar kelimeleri ve İngilizce karşılıkları ile veri tabanları taranmaya başlanmış, alanyazın taranma süreci devam etmiştir. Daha sonra kelimelerin çeşitli kombinasyonları oluşturularak belirli zaman aralıklarında, farklı ve yeni çalışmalara ulaşmak amacıyla alanyazın taranması devam ettirilmiştir.

Bu süreçte aşağıdaki adımlar izlenmiştir.

Şekil 1

Veri Toplama Süreci

2.4. Çalışma Karakteristiklerinin Belirlenmesi

Çalışma karakteristikleri, araştırılan konuya yönelik ilgili özelliklere sahip olan boyutlardır. Bunlar:

1. Araştırma türü
2. Araştırmanın deseni
3. Çalışmanın örneklem grubu
4. Çalışmanın veri toplama tekniği
5. Çalışmanın veri analizi türüdür.

2.5. Dâhil Edilme Kriterleri

Alanyazın taramasının ardından elde edilen çalışmaların araştırmaya dâhil edilme kriterlerine uygun olup olmadıkları değerlendirilmiştir. Erken çocukluk eğitimi ve çok kültürlülük ile ilgili çalışmaların yıl, çalışma türü, araştırma yöntemi, çalışmanın örnekleme, kullanılan veri toplama teknikleri ve analiz yöntemi açık bir şekilde yazılmış çalışmaların seçimine özen gösterilmiştir. Aynı uygulama, sadece özet metinlerine erişimi olan tezler için de uygulanmış, kriterleri sağlamayan lisansüstü tezler araştırma havuzuna dahil edilmemiştir.

2.6. Kodlama Yöntemi

Ulaşılan çalışmaların özelliklerini ortaya koymak için araştırmaya özgü bir kodlama yönteminden faydalanılmıştır. Betimsel yöntem ile bu araştırmada hangi çalışmaların dahil edilip hangilerinin araştırma dışında kalacağı çalışma karakteristiklerine dikkat edilerek araştırmacı tarafından karar verilmiştir. Tarama işleminin tamamlanmasının ardından bazı yıl aralıklarında belirli konuların gündem olduğu gözlemlendiği için çalışmalar eşit aralıklı olması göz önünde bulundurularak yıl aralıklarına bölünmüş ve ardından analizler yapılmıştır.

Örnekleme dahil edilen araştırmaların tespit edilmesinin ardından Kodlama Formu'na uygun olacak şekilde veri girişleri yapılmıştır. Ulaşılan ilk çalışmadan itibaren, elde edilen araştırmalar 4 yıl eşit aralıklı olacak şekilde gruplandırılmış, analiz edilmesinin ardından ulaşılan sonuçlar tablolar aracılığı ile sıralanmıştır.

2.7. Veri Analizi Süreci

Veri analizinde betimsel analiz ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler frekans tabloları ve grafikler ile çalışma karakteristikleri ve yıllara göre dağılımı okuyucuya rapor edilmiştir.

2.8. Geçerlik ve Güvenirlik

Yapılan araştırmada geçerliğin sağlanması amacıyla araştırmacı, veri analizi sürecinde temaların oluşturulmasına yönelik ilgili literatürden faydalanmış, belirli aralıkla oluşturulan temalara göre dokümanları incelemeye devam etmiştir. Bu süreçte analizler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir (Miles & Huberman, 1994). Ayrıca geçerlik ve güvenirliğin sağlanması için elde edilen bulguların doğrulanması amacıyla erken çocukluk eğitimi alanında doktora derecesine sahip bir uzman ile belirli aralıkla (üç haftada bir) bir araya gelerek oluşturulan temalara göre dokümanları incelemeye devam edilmiştir. Bu süreçte analizler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir (Miles & Huberman, 1994). Ayrıca geçerlik ve güvenirliğin sağlanması için elde edilen bulguların doğrulanması amacıyla farklı zaman aralıklarında analiz edilen dokümanlar yeniden incelenmiş ve bulguların tutarlılığı (%89) kontrol edilmiştir (Yıldırım & şimşek, 2021). Elde edilen verilerin doğruluğu kontrol edildikten sonra ulaşılan bulgular tablo ve şekiller aracılığıyla nitel betimlemeler olarak açıklamalı şekilde okuyucuya sunulmuştur.

2.9. Araştırmanın Etiği

Yapılan araştırmanın doküman incelemesi olmasından kaynaklı, doğası gereği beşerî ve canlı varlıklarla çalışılmadığı ve deneysel bir müdahale içermediği için etik kurul iznine başvurulmamıştır. Ayrıca, yapılan araştırmayı desteklemek amaçlı dış fon kullanılmamıştır. Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulmuş, bulgular bölümünde incelenen dokümanlarda yer alan kavramlar dışında araştırmacının öznel ifade ve görüşlerini yansıtacak kavramların kullanılmasından kaçınılmış, araştırma sürecinde faydalanılan çalışmalar kaynakçada sunulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya dahil edilen makale ve lisansüstü tezlere yönelik betimsel istatistikler ve araştırma sorularının yanıtlanması amacıyla ulaşılan bulgulara sunulmuştur.

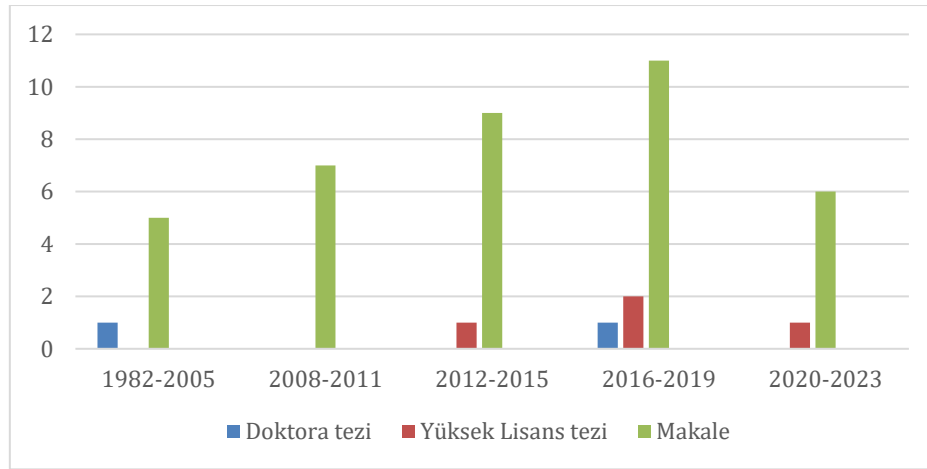
3.1. Çalışmaya Ait Betimsel İstatistikler

Araştırma kapsamında ilgili konuya yönelik veri tabanlarının taranması sonucu 1982-2023 yılları arasında erken çocuklukta çok kültürlü eğitim ile ilgili yayımlanan toplam 56 çalışmaya ulaşılmıştır. Elde edilen 56 çalışmanın 44 tanesi araştırma kapsamında belirlenen kriterlere uygun olduğu belirlenmiştir. Böylece 38 makale, 4 yüksek lisans tezi ve 2 doktora tezi çalışma örnekleme dahil edilmiştir. 14 ulusal, 30 uluslararası olmak üzere toplam 44 araştırma çalışmanın örnekleme dahil edilmiştir.

Alan yazın taramasına yönelik araştırmaya dahil edilen çalışmalar dair betimsel bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1*Çalışmaların Yayın Türüne Ait Betimsel Bilgiler*

Çalışma Türü	2008-2011	2012-	2016-2019	2020-2023	Toplam
Doktora Tezi	1		1		2
Yüksek Lisans Tezi		1	2	1	4
Makale	5	7	11	6	38
Toplam	6	7	14	7	44

Şekil 2*Çalışmaların Yayın Türü-Yılına Ait Betimsel Bilgiler*

Yapılan alanyazı taraması sonucunda 1982-2023 yılları arasında yayımlanmış 38 makale, 4 yüksek lisans tezi ve 2 doktora tezinin ($f_{\text{Toplam}}=44$) yıllara göre dağılımı Şekil2’de sunulmuştur. Nicelik olarak erken çocukluk eğitiminde çok kültürlü eğitim ile ilgili yapılan yayınlar arasında makalelerin daha fazla ve yıllar içerisinde giderek arttığı tespit edilmiştir. Erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük konusunu ele alan yüksek lisans tezlerinin de 2023 yılından itibaren artış gösterdiği sonucuna varılmıştır. Çalışmada ulaşılan en erken yayın 1982 yılına ait bir kuramsal çalışma örnekleme dahil edilmiş olup, 1986 ($f=1$), 2004 ($f=2$) ve 2005 ($f=2$) olmasından kaynaklı 1982-2005 yıl aralığı birleştirilmiştir. Daha sonraki yıl aralıkları ise 4 yıl aralıklı olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo2*Çalışmaların Analizlerine Dair Bilgiler*

Çalışma No	Yıl	Tür	Yöntem/Desen	Örneklem	Veri Toplama Aracı	Veri Analiz Tekniği
1	2008	Makale	Nitel/Kuramsal			
2	2012	Makale	Nitel/Kuramsal			
3	2022	Makale	Nitel/Kuramsal			
4	2014	Makale	Nicel/Betimsel	Ünv. Öğrencileri Eğitmen, ebeveyn, çocuk, öğretmen adayı	Tutum ölçeği	Nicel/İstatistiksel Analiz (SPSS)
5	2021	Makale	Nitel/Durum Çalışması		Görüşme Formu, Gözlem Formu	İçerik analizi, betimsel analiz
6	2016	Yüksek	Nicel/Tarama	Öğretmen	Tutum ölçeği	Nicel/İstatistiksel

		Lisans Tezi		adayı		Analiz (SPSS)
7	2019	Makale	Nitel/Tarama	Öğretmen adayı	Tutum ölçeği	Nitel/İstatistiksel Analiz (SPSS)
8	2009	Makale	Nitel/Kuramsal			
9	2018	Makale	Nitel/Kuramsal			
10	2015	Makale	Nitel/Durum Çalışması	60-70 Aylık Çocuklar	Etkinlik Formu, Gözlem Formu	İçerik analizi
11	2018	Makale	Nitel/Tarama	48-84 Aylık Çocuklar	Tutum ölçeği	Nitel/İstatistiksel Analiz (SPSS)
12	2017	Makale	Nitel/Fenomenoloji	Okul yöneticileri	Görüşme Formu	İçerik analizi
13	2019	Makale	Nitel/Tarama	Öğretmenler, Okul yöneticileri	Görüşme Formu	İçerik analizi
14	2015	Makale	Nitel/Betimsel	5 yaş çocukları, öğretmen	Görüşme Formu, Gözlem Formu	İçerik analizi, betimsel analiz
15	2018	Makale	Nitel/Tarama	Öğretmen	Tutum ölçeği	Nitel/Path Analizi (AMOS)
16	2009	Makale	Nitel/Kuramsal			
17	2010	Makale	Nitel/Kuramsal			
18	2023	Makale	Nitel/Eylem Araştırması	4-6 yaş çocukları	Görüşme Formu, Gözlem Formu, Alan Notu	Nitel/Betimsel analiz
19	2016	Makale	Nitel/Kuramsal			
20	2021	Makale	Nitel/Kuramsal			
21	2023	Yüksek Lisans Tezi	Nitel/Kuramsal			
22	2011	Makale	Nitel/Tarama	Öğretmen	Anket	Nitel/Betimsel analiz
23	2021	Makale	Nitel/Eylem Araştırması	Çocuklar	Görüşme Formu, Gözlem Formu, Alan Notu, Fotoğraf Kavram	İçerik analizi, betimsel analiz
24	2004	Makale	Nitel/Durum Çalışması	Öğretmenler	Haritası, Alan Notu	İçerik analizi
25	2011	Makale	Nitel/Durum Çalışması	Öğretmenler	Görüşme Formu, Gözlem Formu	Nitel/Betimsel analiz
26	2019	Makale	Nitel/Kuramsal			
27	2021	Makale	Nitel/Durum Çalışması	Çocuklar	Görüşme Formu, Gözlem Formu, Alan notları	Nitel/Betimsel analiz
28	1986	Doktora Tezi	Nitel/Tarama	Çocuk, Öğretmen	Ders planları	Nitel/Betimsel analiz
29	2005	Makale	Nitel/Tarama	Okul Yöneticileri	Anket	Nitel/İstatistiksel Analiz (SPSS)
30	2004	Makale	Nitel/Durum Çalışması	Öğretmenler	Anket, Görüşme Formu, Gözlem Formu	Nitel/İstatistiksel Analiz (SPSS)
31	2016	Makale	Nitel/Durum Çalışması	Aileler	Görüşme Formu	Nitel/İçerik analizi
32	2016	Makale	Nitel/Kuramsal			
33	2012	Makale	Nitel/Kuramsal			
34	2015	Makale	Karma yöntem	Okul Yöneticileri, Öğretmenler	Anket, Görüşme Formu	Nitel/İçerik analizi
35	2010	Makale	Nitel/Kuramsal			Nitel/İstatistiksel Analiz (SPSS)

36	2018	Doktora Tezi	Nitel/Durum Çalışması	Öğretmenler	Görüşme Formu, Gözlem Formu,	Nitel/Betimsel analiz
37	2019	Makale	Nitel/Doküman analizi	Doküman	Doküman	Doküman analizi
38	2005	Makale	Nicel/Tarama	Çocuklar	Ölçek	Nicel/İstatistiksel Analiz (SPSS)
39	1982	Makale	Nitel/Kuramsal			
40	2012	Makale	Nitel/Kuramsal			
41	2017	Makale	Nitel/Kuramsal			
42	2012	Makale	Nitel/Kuramsal			
43	2013	Makale Yüksek Lisans Tezi	Nicel/Tarama	Öğretmenler	Anket	Tematik Analiz
44	2013		Nicel/Tarama	Öğretmenler	Anket	Nicel/İstatistiksel Analiz (SPSS)

Yukarıda yer alan Tablo2’de örnekleme dahil edilen 44 çalışmanın doküman analizi sonucunda yapıldığı yıl, çalışmanın türü, yöntemi, deseni, örneklem grubu, veri toplama aracı ve veri analiz tekniklerine göre analiz sonuçları bütüncül olarak yer almaktadır. Tablo2 ilerleyen zaman akışına göre incelendiğinde, erken çocukluk eğitiminde çok kültürlük ile ilgili yayımlanan çalışmaların 1980li yıllarda daha çok kuramsal ve çok kültürlü eğitimin önemini açıklayan çalışmalar olduğu, 2000li yılların başlarında ise gerek kuramsal gerek nitel ve nicel yöntemlerle uygulamalı çalışmaların artış gösterdiği görülmektedir. İncelenen çalışmalar kuramsal (kural oluşturma veya teoriyi tanıtmaya amaçlı) çalışmalar, karma yöntemle yürütülen çalışmalar, nitel ve nicel araştırma yöntemleriyle yürütülen çalışmalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte Tablo2 incelendiğinde nitel araştırmalarda daha çok durum çalışmalarının tercih edildiği, nicel araştırmalarda ise tarama çalışmalarının tercih edildiği sonucuna varılmıştır. Tablo2 çalışma grubu bağlamında incelendiğinde erken çocukluk dönemi öğrencileri, okul öncesi öğretmenleri, ebeveynler ve okul yöneticilerinin, bazı çalışmalarda ise hem çocuk hem de öğretmenlerin birlikte tercih edildiği bulgusuna varılmıştır. Tablo2 veri toplama aracı açısından incelendiğinde önceliğin anket ve tutum ölçekleri olduğu, bununla birlikte görüşme metinleri ve gözlem formları ile alan notlarının tercih edildiği sonuçlarına varılmıştır. Veri analizi tekniklerinde ise çoğunlukla nitel betimsel ve içerik analizlerinin kullanıldığı, sırasıyla nicel istatistiksel analizlerin kullanıldığı sonuçlarına varılmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Elde edilen sonuçlar bağlamda 2000li yılların başlarından itibaren erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük ile ilgili çalışmaların artış gösterdiği, bu çalışmaların gerek yöntem gerek veri toplama ve analiz tekniklerinde çeşitliliklerin arttığı sonucuna varılmıştır. Bu sonucun gerekçeleri arasında erken çocukluk eğitiminde ülkemiz ve dünya genelinde çok kültürlü yapının giderek yaygınlaşması, savaşlar, iklim krizleri, daha iyi bir yaşam, eğitim ve ekonomik koşullara ulaşma istekleri sayılabilir (Aydın, 2012; Colombo, 2014). Bununla birlikte ülkelerin erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük konusuna göstermiş oldukları ilgi ve eğitim politikalarına entegre etme çabaları da yine analiz edilen çalışmalar arasında görülmektedir. Erken çocukluk eğitimi programlarına çok kültürlülük ile ilgili tema ve kazanımları ekleme çalışmaları, hazırlanan etkinlik formlarının uygulamaları ve sonuçları yapılan araştırmalar arasında yer almaktadır. Elde bulgular göstermektedir ki ilerleyen zaman diliminde erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülüğe yönelik çalışmaların ulusal ve uluslararası düzeylerde artış meydana gelecektir.

Erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük ile ilgili yayımlanan çalışmalarda çalışma türleri analiz edildiğinde en fazla yayımlanan türün makaleler olduğuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Deveci & Aykaç (2019)’ın çalışması ile benzerlik gösterirken, Sevim (2020)’nin belirlemiş olduğu alanda yayın türü açısından yüksek lisans tezlerinin daha fazla olduğu sonucuyla

benzerlik göstermemektedir. Fakat ilgili alanyazın incelendiğinde genel olarak erken çocuklukta çok kültürlük ile ilgili yapılan araştırmaların öneminin ve nicelik olarak çalışma sayısının giderek artacağı öngörülmektedir.

Erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük ile ilgili yayımlanan çalışmalarda kullanılan araştırma desenleri ele alındığında en fazla tercih edilen desenler arasında tarama deseni olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durumun nedenleri arasında tarama desenlerinin araştırmacılar tarafından sık tercih edilmelerinin, veri toplama süreci ve analizi açısından kolaylık sağladığı düşünülmektedir. Bu sonuç, başka bir tematik analiz çalışması olan Timur vd. (2014), Yılmaz, Aydın & Bahar (2015), Tayan vd. (2019), Kaçar & Özcan (2021) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük ile ilgili yayımlanan çalışmalar kullanılan veri toplama teknikleri yönünden ele alındığında en fazla kullanılan veri toplama araçları arasında ölçek (tutum ölçeği) olduğu bulgulanmıştır. Kesitsel veri toplamanın, araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilemekte ve var olan durumu anlık olarak yansıtabileceği düşünülmektedir. Bu sonucun, Özcan & Kaçar (2021)'ın çalışma bulguları ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük ile ilgili yayımlanan çalışmalar veri analiz türü boyutunda analiz edildiğinde istatistiksel analizlerin ön plana çıktığı edilmiştir. Bu sonuç, benzer çalışmalar olan Timur vd. (2014), Yılmaz, Aydın & Bahar (2015), Soysal ve diğerleri (2019), Tayan vd. (2019), Kaçar & Özcan (2021)'ın araştırma sonuçları ile uyum göstermektedir.

Erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük ile ilgili yayımlanan çalışmalarda kullanılan araştırma türü analiz edildiğinde çalışmaların 19'u nitel kuramsal, 1 tanesi karma yöntem, 24 tanesi nitel ve nicel araştırma olmak üzere en çok tercih edilen araştırma türünün nitel araştırma sonucu tespit edilmiştir (Yılmaz, Aydın & Bahar 2015; Kaçar & Özcan, 2021).

Erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük ile ilgili yayımlanan çalışmaların örneklem grubu analiz edildiğinde 1982-2023 yılları arasında en fazla tercih edilen örneklem grubu okulöncesi öğretmenleri ve çocukları olmuştur. En trend örneklem grubunun çalışmanın konusunun erken çocukluk dönemiyle ilgili olması söylenebilir.

Araştırmacılara, gelecekte yapmayı planladıkları araştırmalarına yönelik araştırmalarında ya da lisansüstü tezlerinde çalışma konusu olarak güncel konuları takip etmeleri, bu bağlamda giderek önem kazanan erken çocukluk eğitiminde çok kültürlülük, aile katılımı, daha özeldi ise uygulamalı olacak şekilde tasarlanan bölge, ülke ya da şehir kıyaslamaları içeren konuları çalışmaları önerilebilir.

Araştırmacılara tarama deseninin yanında farklı desenleri de içerecek nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması, durum çalışması vb. desenleri, karma yöntem araştırmalarını, değişkenlerin birbiri ile ilişkilerini inceleyen ileri nicel yapısal modelleri tercih etmeleri önerilebilir.

Araştırmacılara bu çalışmada belirlenen güncel veri toplama araçlarının dışında görüşme ve gözlem formları, ölçeklerle birlikte elde edilen verileri video kaydı ile zenginleştirmek (etik izinler ve katılımcı onam formları alınarak) gibi veri toplama araçlarını kullanmaları önerilebilir. Elde edilen verilerin analizlerinde ileri nicel ya da nitel veri analiz programlarından faydalanmalı önerilebilir.

Etik Kurul İzni

Yapılan araştırmanın doküman incelemesi olmasından kaynaklı, doğası gereği beşerî ve canlı varlıklarla çalışmadığı ve deneysel bir müdahale içermediği için etik kurul iznine başvurulmamıştır. Ayrıca, yapılan araştırmayı desteklemek amaçlı dış fon kullanılmamıştır. Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulmuş, bulgular bölümünde

incelenen dokümanlarda yer alan kavramlar dışında araştırmacının öznel ifade ve görüşlerini yansıtmak kavramların kullanılmasından kaçınılmış, araştırma sürecinde faydalanılan çalışmalar kaynakçada sunulmuştur. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt edilmektedir.

KAYNAKÇA

- American Psychological Association (APA) (2002). *Guidelines on multicultural education, training, research, practice, and organizational change for psychologists*. 15.01.2024 tarihinde <http://www.apa.org/pi/multiculturalguidelines/homepage.html> adresinden alınmıştır.
- Au, W. (2007). High-stakes testing and curricular control: A qualitative metasynthesis. *Educational Researcher*, 36(5), 258-267.
- Aydın, H. (2012). Multicultural education curriculum development in Turkey. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 3(3), 277-286.
- Banks, J. A. (1993). Multicultural education: Historical development, dimensions, and practice. *Review of Research in Education*, 19, 3-49.
- Banks, J. A. (2002). *An Introduction to Multicultural Education*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Banks, J.A., Cookson, P., Gay, G., Hawley, W.D., Irvine, J.J., Nieto, S., et al. (2001). *Diversity within unity: Essential principles for teaching and learning in a multicultural society*. 15.01.2024 tarihinde <http://www.educ.washington.edu/coetestwebsite/pdf/DiversityUnity.pdf> adresinden alınmıştır.
- Bekerman, Z. (2004). Potential and limitations of multicultural education in conflict-ridden areas: Bilingual Palestinian-Jewish schools in Israel. *Teachers College Record*, 106(3), 574-610.
- Bohn, A.P., & Sleeter, C.E. (2000). Multicultural education and the standards movement: A report from the field. *Phi Delta*.
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Psikolojide tematik analizin kullanımı. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2)873-898. doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.17m
- Berthelsen, D. & Karupiah, N. (2011). Multicultural education: The understandings of preschool teachers in Singapore. *Australasian Journal of Early Childhood*, 36 (4), 38-42.
- Cırık, İ. (2008). Çok kültürlü eğitim ve yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 27-40.
- Colombo, E. (2014). Multiculturalisms. *Sociopedia*, 1-17. <https://doi.org/10.1177/2056846014101>
- Coşkun, H. (2006). Türkiye’de kültürlerarası eğitim. M. Hesapçıoğlu & A. Durmuş (Eds.), *Türkiye’de eğitim bilimleri: Bir bilanço denemesi*, (s.276-296). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39, 33-38.
- Demircan, H. Ö. (2018). Okul öncesi eğitimde sistemi genişletmek: Aile-ebeveyn “bağlılığı, işbirliği, katılımı ve eğitimi”. *İlköğretim Online*, 17(4), 1-19.
- Demirçelik, E. (2020). *Eğitimde çokkültürlülük*. İksad Yayınevi .
- Deveci, Ö., ve Aykaç, N. (2019). Temel eğitimde yaşanan sorunları inceleyen çalışmaların değerlendirilmesi: Bir meta-sentez çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 277-301.

- Diaz, C.F. (1994). Dimensions of multicultural education: Implications for higher education. *PhiKappa Phi Journal*, 74(1),9-13.
- Gay, G. (1994). A synthesis of scholarship in multicultural education. 15.01.2024 tarihinde <http://www.ncrel.org/sdrs/areas/issues/educatrs/leadrshp/le0gay.htm> adresinden alınmıştır.
- Güler, C. (2022). *Finlandiya, Çin, Hollanda ve Türkiye’de uygulanan ilköğretim yabancı dil (İngilizce) eğitim programlarının karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Herring, R. D., & White, L.M. (1995). School counsellors, teachers, and the culturally compatible classroom: Partnerships in multicultural education. *Journal of Humanistic Education and Development*, 34(2), 52-65.
- Herron, K., Green, J., Russell, F.A., & Southard, M. (1995). Evaluation of multicultural education in schools from the teachers’ perspective. *Annual Meeting of the American Educational Research Association*. ERIC Digest ED 384635.
- Hong, Y. (2017). *Facing diversity in early childhood education: teachers’ perceptions, beliefs, and teaching practices of anti-bias education in Korea*. [MSU Graduate Theses]. 3188. <https://bearworks.missouristate.edu/theses/3188>
- Işıkcı Başkaya, G., Alisinanoğlu, F., Demircan, H. Ö., & Tahta, F. (2020). Erken çocukluk dönemi öğretmenlerinin çok kültürlülüğe dair bakış açıları ve uygulamaları üzerine bir inceleme. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 9-29.
- Kaçar, G. (2023). Çok kültürlü eğitim uygulamalarının karşılaştırılması: Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Finlandiya ve Türkiye Örneği. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 8(1), 15-36.
- Kymlicka, W. (2012). Multiculturalism: Success, failure and the future. *Rethinking national identity in the age of migration*, 33-78.
- Özcan, E., & Kaçar, S. (2021). Fen eğitiminde laboratuvar güvenliğine yönelik çalışmaların incelenmesi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 4(2), 91-99.
- McCray, C. R., Wright, J.V., & Beachum, F.D. (2004). An analysis of secondary school principals’ perceptions of multicultural education. *Education*, 125(1), 111-131.
- Miles, M. B & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Pickert, S., & Chock, P.P. (1997). The concept of culture in multicultural education: Views of teacher educators in the USA. *Annual Meeting of the American Educational Research Association*. ERIC Digest ED 437394.
- Polat, İ. & Kılıç, E. (2013). Türkiye’de çok kültürlü eğitim ve çok kültürlü eğitimde öğretmen yeterlilikleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 352-372.
- Rattansi, A. (2011). *Multiculturalism: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Sevim, O. (2020). Çocuk edebiyatıyla ilgili lisansüstü çalışmalardaki eğilimler: Bir içerik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 124-144.
- Swick, K.J., Boutte, G., & Scoy, I. (1994). Multicultural learning through family involvement. *Dimensions*, 22(4), 17-21.
- Tayan, E., Gedik, S., Morkoyunlu, Z., Sözbilir, M., ve Konyalıoğlu, A. (2019). Ebeveyn-çocuk ilişkisi konulu makaleler: Tematik içerik analizi çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1183-1208.
- Timur, B., Yılmaz, Ş., & Timur, S. (2014). Çevre okuryazarlığı ile ilgili 1992-2012 yılları arasında yayımlanan çalışmalarda genel yönelimlerin belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(5) 22-41.

- Türk Dil Kurumu (TDK) (2024). 02.01.2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- Üçler, N. (2020). Trend tespiti yapılmış akım gözlem istasyonlarında güncel durumun belirlenmesi. *DÜMF Mühendislik Dergisi*, 11(2)839- 850. Doi: 10.24012/dumf.645717
- Ültay, N., & Çalık, M. (2012). A thematic review of studies into the effectiveness of context-based chemistry curricula. *Journal of Science Education and Technology*, 686-701.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, Ş., Aydın, F., & Bahar, M. (2015). 1992-2011 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki genel yönelimlerin belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(19),383 – 413.
- York, S. (2016). *Roots And Wings: Affirming Culture And Preventing Bias in Early Childhood* (3rd Press). Minnesota: Redleaf Press.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In recent years, there have been many studies on multicultural education in educational research and the importance of this concept has been increasing. Migration, economic conditions, wars, more employment opportunities, etc. lead to the spread of culture and the formation of a multicultural structure. As a result, it is noticeable that countries include multiculturalism in their studies while organising their educational studies and policies. Multicultural education is a social process, in the process of nationalisation, one language, one culture and one religion come to the fore, and as the level of education and welfare of the society increases, the individual's interest and respect for other languages, cultures and religions begin to increase (American Psychological Association [APA], 2002; Banks, et al., 2001; Coşkun, 2006).

When the articles and postgraduate theses published in Turkey and in the world on multiculturalism and pre-school/early childhood education are examined, it is among the possible results expected to observe that the studies were carried out in different years, with different study groups and different methods. When the literature on multiculturalism in early childhood education was analysed, no study was found to reveal the general tendencies of the studies published on this subject; the most preferred research topic, sample group, research design, data collection tool.

However, the gradual transformation of the world and our country into a multicultural structure and the integration of different cultures in both in-border and out-of-border environments, migration due to diseases, war, and employment, enabling the transformation of educational environments into a multicultural structure, constantly updated curricula and application; the advancement of technology and its becoming an indispensable part of learning environments, application processes; paradigm shifts in education both in our country and globally and their reflections on innovative learning approaches and teaching processes; children of migration and political refugee families and their teaching processes, the COVID-19 pandemic in our very recent past and its reflections on teaching processes, etc. Considering the very important topics, it is important to research and share studies on multicultural education over time and to present changes. In addition, with the results obtained, the general trends in the articles and thesis studies published in Turkey about the approaches in multicultural classrooms in early childhood education will be identified and relevant information will be presented to the researchers. The results of the study will also provide a perspective for future research on early childhood and multicultural education.

The aim of this study is to thematically analyse the studies on early childhood education in multicultural settings in Turkey and in the world between 1982 and 2023 and to reveal the general orientations in these studies. The aim of this research is to reveal the orientations in the type of studies, research type and design, research study group, data collection tool, data analysis type.

Method

The research was conducted with document analysis, one of the qualitative research methods, and thematic analysis was used in data analysis. The data obtained in thematic analysis are organised in the smallest dimensions and provide deep descriptions (Braun & Clarke, 2019). In thematic analysis studies, studies on a determined subject are examined descriptively and content-wise, trends and results in these studies are identified and presented to the reader (Çalık & Sözbilir, 2014). The data obtained through thematic analysis are examined and evaluated in detail by creating certain themes (Au, 2007). In this way, it sheds light on the descriptive purpose of science and helps to generate ideas for future research. In the research, document analysis was used as a data collection technique. This method was used to describe and interpret the studies on multiculturalism and preschool education in detail. For this purpose, studies on multiculturalism and preschool education in Turkey and in the world were reviewed in the literature. The studies reached through the literature review were analysed according to study type, research type and design, sampling, data collection tool and data analysis results. In the research, firstly, all articles and postgraduate theses published in Turkey and in the world related to multicultural education were tried to be reached. The literature review was started in October 2023, continued at certain intervals and ended in December 2023. After the literature review, the compliance of the studies with the inclusion criteria was examined. Attention was paid to select studies on early childhood education and multiculturalism in which the year, study type, research method, sample, data collection techniques used and analysis method were clearly stated. Descriptive analysis method was used in the data analysis process. The data obtained as a result of the analyses were presented to the reader through frequency tables and graphs with their distribution according to study characteristics and years.

Results and Discussion

In this study, 44 of the 56 studies were analysed according to the year of the study, type of study, method and design, sample group, data collection tool and data analysis techniques. When the study types of the studies published on multiculturalism in early childhood education were analysed, it was found that the most preferred type was articles. When the research designs used in the studies published on multiculturalism in early childhood education were analysed, it was found that the survey design was the most preferred research design. When the studies published on multiculturalism in early childhood education were analysed in terms of the data collection techniques used, it was found that the most commonly used data collection tools were scales (attitude scale). When the studies published on multiculturalism in early childhood education were analysed in terms of data analysis type, it was determined that the most preferred data analysis type was statistical analysis. When the research type was analysed in the studies published on multiculturalism in early childhood education, it was concluded that the most preferred research type was qualitative research, with 19 of the studies being qualitative theoretical, 1 mixed method, and 24 qualitative and quantitative research. When the sample group of the studies published on multiculturalism in early childhood education was analysed, the most preferred sample group between 1982-2023 was preschool teachers and children. It can be said that the most trendy sample group is that the subject of the study is related to early childhood.

In the context of the results obtained, it was concluded that studies on multiculturalism in early childhood education have increased since the early 2000s, and that these studies have increased diversity in both methods and data collection and analysis techniques.